

Vesilaki 2011 ja metsäojitukset

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen

Vähäinen ojitus

Ilmoitusmenettelystä

Pekka Kemppainen
Maa- ja metsätalousministeriö
Metsätalouden vesiensuojelupäivät
Saarijärvi 9.-10.10.2013

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen (1/3)

- Virtavesien määritelmät

joki valuma-alue $\geq 100 \text{ km}^2$
osa aiemmin puroina pidetyistä vesistöistä muuttui joiksi

puro jokea pienempi virtaavan veden vesistö

noro valuma-alue $< 10 \text{ km}^2$ eikä jatkuvasti virtaa vettä eikä kala merkittävästi kulje (ei-vesistö)
osa aiemmin noroina pidetyistä virtavesistä muuttui puroiksi

- Onko valtaoja voinut muuttua vesistöksi?
- Ovatko muutokset vaikuttaneet metsälain soveltamisessa?

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen (2/3)

- Puron ja noron luonnontila
 - tarkastelussa uoma ja rantavyöhyke
 - VL:n sääntelyn kohteena vesivarat ja vesiympäristö
 - vesiympäristö = vesistön ja sen rantavyöhykkeen kokonaisuus ekologisine elementteineen (HE 277/2009)
 - luontotyypin olennaisia ominaispiirteitä ei ole muutettu
 - virtausolojen tai veden laadun haitallinen muutos
 - vrt. metsälaki: em. ei vaikutusta luonnontilan arvioon
 - luonnontila voi myös palautua muutosten jälkeen

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen (3/3)

- Puron luonnontilan vaarantaminen vesilaissa
 - erillinen peruste luvan tarpeelle (VL 3:2.1, 8 kohta)
 - lisätty selvyyden vuoksi
 - luvan myöntäminen: hyöty/haitta –vertailu (VL 3:4.1, 2 kohta)
- Noron luonnontilan vaarantaminen vesilaissa
 - vaatii poikkeusluvan (VL 2:11)
 - luvan myöntäminen: jos suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu

Säätelytavan eroista huolimatta luvan tarpeen ja luvan myöntämisen perusteet pitkälti yhdenmukaiset

Vähäinen ojitus (1/3)

- Tulkinnan lähtökohta 1: ilmoituksen tarkoitus
 - parantaa vesitaloushankkeiden ennakkovalvontaa
 - hankkeen lainmukaisuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot
 - valuma-alueen laajuinen tarkastelu

Huomattava: ojituksen luvanvaraisuuden perusteet tai muut vaatimukset eivät ole muuttuneet (VL 5:8.2:lla ei vaikutusta tässä)

- Tulkinnan lähtökohta 2: vesitaloushankkeessa vaikutukset ratkaisevat
 - vähäisyys = vaikutusten vähäisyys
 - ilmeistä, ettei aiheudu lupaa vaativia vaikutuksia (VL 5:3); ja
 - ilmeistä, ettei aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa (VL 2:11)

Vähäinen ojitus (2/3)

- Ojitusalueen koko
 - esimerkit vesilain perusteluissa: *pienehkö metsäkappale, vähäinen peltolohko*
 - pinta-ala -> kuivatusvesien määrä -> vaikutusten todennäköisyys
 - suuntaa-antava mutta yleensä riittämätön arviointiperuste
- Maaperän laatu ja olosuhteet
 - eroosioherkkyys, kaltevuus, happamuus, pohjavesialueet
- Vesistön etäisyys ja laatu
- Mahdollisesti luonnontilaisen kaltaiseksi muuttunut uoma (VL 5:8.2)
 - harvoin metsäojituksissa?

Vähäinen ojitus (3/3)

- Vesilain valvonnan toimintamalliryhmä
 - ELY-keskukset, YM, MMM, toimikausi 2015 loppuun
 - tavoitteena valtakunnallisesti yhdenmukaiset menettelyt
- Toimintamalliryhmän alustavia kannanottoja metsäojitukseen
 - *ei ilmoitusta*: pienehkö (< 5 ha) yksittäinen metsäkappale, paitsi jos useita hankkeita samalla valuma-alueella tai lähekkäin
 - *ilmoitettava*: kaikki ojitukset ja ojituksen täydennykset happamilla sulfaattimailla ja pohjavesialueilla
 - metsän kunnostusojitus katsotaan aina ojitukseksi

Ilmoitusmenettelystä (1/3)

- *Vesilain mukainen ojitus* : maan kuivattaminen tekemällä oja, suurentamalla tai oikaisemalla ojaa/noroa/puroa, perkaamalla noroa/puroa (VL 5:1)

Metsätalouden ojitustermistöä	Vesilain mukaan
Uudis- tai ensiojitus	ojitus
Kunnostusojitus - kaivetaan uusia täydentäviä ojia tai uusitaan koko ojitus (vaikka alkuperäisiin mittoihin) - levennetään/syvennetään vanhaa ojaa - muutoin tehostetaan kuivatusta	ojitus
Kunnossapito	esim. tukkeutuneen/ madaltuneen ojan puhdistaminen (välitön toimenpide)

Ilmoitusmenettelystä (2/3)

- Lomakkeet ja ohjeet osoitteessa ymparisto.fi, myös ELY-keskusten ja Metsäkeskuksen sivuilla
 - ilmoitus ojituksesta
 - pelto-ojitus, voidaan käyttää myös yksinkertaisissa metsäojituksissa
 - ilmoitus metsäojituksesta
 - vastaa Kemera-hankkeiden vesiensuojelusuunnitelmaa (TASO-hanke)
 - tarpeellisin osin hankkeen laadun mukaan
 - vesiensuojelusuunnitelma riittää ilmoitukseksi
 - voitaisiin yhtenäistää muodoltaan ilmoituksen kanssa?
 - metsänhoitoyhdistysten vesienhoitosuunnitelmat?
 - palautetta toimijoilta?

Ilmoitusmenettelystä (3/3)

- ELY-keskus lausuu tarvittaessa
 - kannanotto luvan/ojitusoimituksen tarpeeseen
 - käytännössä: miten ojitus tulee toteuttaa, jottei lupaa vaativia vaikutuksia aiheudu
- ELY-keskuksen lausunto = valvontaviranomaisen näkemys
 - ei ole hallintopäätös
 - ei vaikuta välittömästi kenenkään oikeuksiin eikä velvollisuuksiin
 - ei voi (eikä ole tarpeen) hakea muutosta
 - ei vaadita yleistä tiedoksiantoa eikä lausuntoja/kuulemisia
 - valvonnan toimintamalliryhmä: ilmoitus/lausunto tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle
 - kaikilla oikeus saada asiakirjat pyynnöstä nähtäviksi; julkisuuslaki 621/1999, ympäristötiedon saatavuus

yhteystiedot

Pekka Kemppainen

vanhempi hallitussihteeri

Maa- ja metsätalousministeriö

Luonnonvaraosasto / oikeudellinen yksikkö

puh. 040 173 0249

pekka.kemppainen@mmm.fi

